

*Var hittar vi våra förfäders idoga arbete
med dräneringar och täckdikningar, utan
att gräva sönder det som fortfarande
fungerar?*

Projektarbete för HGU 2004 av

Roland Moström Motala GK.

Styrande lag är miljölagen, där detta lyder under avdelning markavvattning.

Dränering och bevattning klassas som vattenverksamhet i miljöbalken, medan diken och pumpstationer är vattenanläggningar. Dessa kräver tillstånd eller samråd med länsstyrelsen, varför det borde gå att finna dokument om dessa.

Dräneringar vid nyanläggning av en bana anses vara ett måste, såvida banan inte byggs på ren sandjord. Vad man bör utnyttja är gamla täckdikningar om byggnationen skall ske på gammal åkermark. Bekymret kan vara att få fatt i kartor från gamla dräneringar.

Vid efterforskningar som gjorts har det visat sig att privata markägare oftast har kontroll på sina dräneringar. Sålda gårdar i flera omgångar har nya ägare oftast fått med sig kartor. Däremot kommun- eller statsägda gårdar som vid ett flertal tillfällen bytt arrendatorer har dålig kontroll på gamla uppgifter. I vissa fall har arrendatorerna gjort kompletterande dräneringar. Dessa är sällan eller aldrig dokumenterade.

Gamla dränritningar kan dock finnas hos jordbruksverkets vattenenhet, kommunens lantmäteriafdelning eller länets hushållningssällskap.

Hushållningssällskapet som bildades på 1890talet hade fram till 1967 då regeringen gjorde en omorganisation och jordbruksverket skapades.

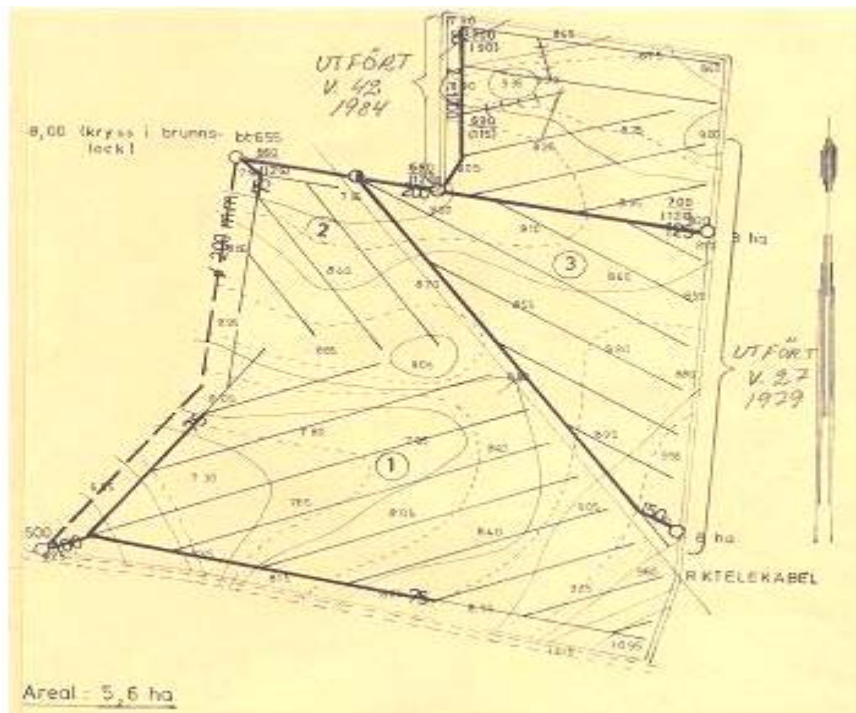
Fram till dess tog hh-sällskapet fram täckdikningsplaner och arkiverade dessa.

På senare år har hh-sällskapet överlämnat det mesta av sitt gamla arkiv till landsarkivet. Vid en inventering för inläggning i arkivet ansågs förmodligen inte dessa dikningsunderlag vara av stor betydelse för framtiden, varför det är svårt att hitta några gamla planer.

Vid byggnation av nio nya hål hos Motala Golfklubb, som byggs på uteslutande gammal åkermark som är kommunägd har följande kunnat konstateras.

Flygfoto över disponerat markområde för banutbyggnad. Totalyta 45ha, varav det gick att återfinna en täckdikesplan för 5,6ha.

Arbetet utfördes under två perioder, första delen under vecka 27 1979 samt vecka 42 1984.

Täckdikningen är uteslutande lagd med 2 tums tegelrör och 200mm cementrör.

Vid grävningar under byggnationen har ett antal dräneringar av typ nyare pvc-slang hittats. Även gamla tegelrördräneringar har funnits på dessa områden.

Sammanfattningsvis kan sägas att tegelrören var igensatta av lerpartiklar till största delen. Läggdjupet var ca 1,2 till 1,3 meter, medan pvc-slangen låg på 0,8 till 1,0 meter.

Dräneringarna som gjorts med slang är troligtvis en behovsdränering efter konstaterande att gamla dräneringen slutat fungera tillfredsställande.

Denna uppsamlingsbrunn var i dåligt skick, och gömd under mark varför den höjdes med pvc-rör för att kunna kontrolleras.

Under den skarvade pvc-slangen ca 40cm finns inlopp från tegelrörsdräneringen.

Slutsats:

Det finns förmodligen tusentals kilometer med gamla dräneringar som inte har dokumenterats, eller dokument som inte arkiverats. Många av dessa har slammat igen, och funktionen nästan obefintlig. Trots detta bör en dränering som hittas vid grävning återställas eller anslutas till ny dränering som läggs.

Källförteckning:

Stig Svennmar Jordbruksverket Linköping
Hushållningssällskapet Östergötland
Lennart Johansson Uponor Örebro
Bengt-Åke Karlsson Arrendator Motala

Roland Moström
Motala Golfklubb